

Koncepční model

- Způsob přístupu k dané problematice
- Koncept pro vysvětlení lidského chování a strukturální linii jeho změny

Odráží:

- profesní a osobní zkušenost,
- společensko-vědní, kulturní a ekonomický kontext dané doby

Skupiny konceptních modelů (Kaufman, 1997):

- Tradiční konceptní modely
- Konceptní modely primárně vyvozené z principů sociálního učení
- Integrované modely aplikované na klasifikaci emocionálních poruch a poruch chování, analýzu kauzálních faktorů, metodologii hodnocení a intervence

Populární pohledy na poruchy emocí a chování

- Poruchy emocí a chování jsou zapříčiněny **stresem**
- Emocionální poruchy a poruchy chování jsou reflexí **nízkého sebehodnocení**
 - Chování má **genetický poklad** a je kontrolované biochemickými procesy
- **Biologické aspekty** chování jsou **nevýznamné**

Tradiční koncepční modely

Psychodynamický přístup

Psychodynamický přístup

Psychoedukační přístup

Behaviorální přístup

Humanistický přístup

Ekologický přístup

Biologický přístup

- Spojení PCH s organickým poškozením - chorobou
- **Východiskem** - hypotézy:
Příčina PCH je fyziologická porucha
Kontrola PCH prostřednictvím fyziologických procesů.

Náprava předpokládá:

- rozpoznání základních biologických problémů
- porozumění fyziologickým příčinám poškození
- odstranění chyby

U jednoduchých poruch se hledá cesta k jejich odstranění (chemicky, dietou, neurochirurgicky atd.)

U poruch, kde neznáme způsoby k jejich odstranění, je nezbytné učinit adekvátní opatření (stimulační farmaka, biofeedback, cvičení atd.)

Psychodynamický přístup

- Základem emocionálních poruch a poruch chování je patologická nerovnováha mezi dynamickými částmi jedné osobnosti.
- Narušené chování je pouze symptomem základního duševního onemocnění.

Náprava poruchy předpokládá:

- individuální psychoterapii dítěte (často i rodičů)
- akceptujícího učitele
- porozumění nevědomým motivacím chování
- k vyřešení problému využít nevědomou motivaci

Psychoedukační přístup

Patologická nerovnováha mezi dynamickými částmi jedné osobnosti a jeho sociálním prostředím je základem poruch emocí a chování

Náprava předpokládá:

- porozumění nevědomým motivacím v kontextu školního neúspěchu a nevhodného chování
- učit jedince s poruchou chování získat vnitřní pohled na své chování a jeho motivaci
- intervence může zahrnovat terapeutickou diskusi nebo intervenci životního prostoru

Humanistický přístup

- **Východiskem** koncepčního modelu je hypotéza:
 - Základem emocionálních poruch a poruch chování je blokování přirozených dobrých vlastností, které jsou vrozené. Blokem bývají vnější přírodní a sociální vlivy, které zamezují rozvoji osobnosti.

Náprava předpokládá:

- vytvořit milující a podpůrné prostředí
- podpořit jedince v hledání vlastního řešení – ve vytvoření osobní konstrukce reality

Ekologický přístup

- Žák je individuum zapletené v komplexu sociálního systému
- Základem emocionálních poruch a poruch chování je narušení rovnováhy uvnitř tohoto systému.

Náprava předpokládá

- Poznání uceleného sociálního systému.
- Řízená intervence -v ideálním případě směrem ke všem systémům.
- Vytvářet příležitosti pro sociální učení, které je považováno za významné.

Behaviorální přístup

- založen na vztahu příčina – následek, reprezentuje přirozený vědecký přístup
- **Východiskem** je hypotéza:
- Chování je funkcí prostředí, je výsledkem učení.
- Každá porucha chování je buď naučené maladaptivní chování nebo nedoučené adaptivní chování.

Náprava předpokládá

- Analýzu událostí, které předcházely vzniku maladaptivního chování.
- Úpravu předchozích událostí a následků, aby se jedinec mohl učit adaptivnějším chování.
 - Opakovaný výběr cílů, měření jejich úrovně, analýzu prostředí, analýzu událostí dřívějších a současných - dokud není dosaženo spolehlivé změny chování.

Integrovaný koncepční model

Kdy?

- Při vytváření strategií školy
- Při vytváření linie pro vedení jednotlivého případu

Proč?

- Podmínka pro **orientaci v dlouhodobých cílech** při vedení žáků
- Pomáhá **vidět souvislosti v edukačním a reedukačním procesu**
- Udržuje úsilí pedagoga a **podporuje jej ve sledování dlouhodobých cílů**

Pravidla vytváření

1. **písemná** podoba
2. formuluje **cíle a linii** podpory edukace žáků s poruchami emocí a chování
3. vychází z **více perspektiv**
4. odpovídá **potřebám, situaci, sociálnímu kontextu** školy
5. zohledňuje **prospěch jednotlivých žáků**
respektuje edukační prostředí

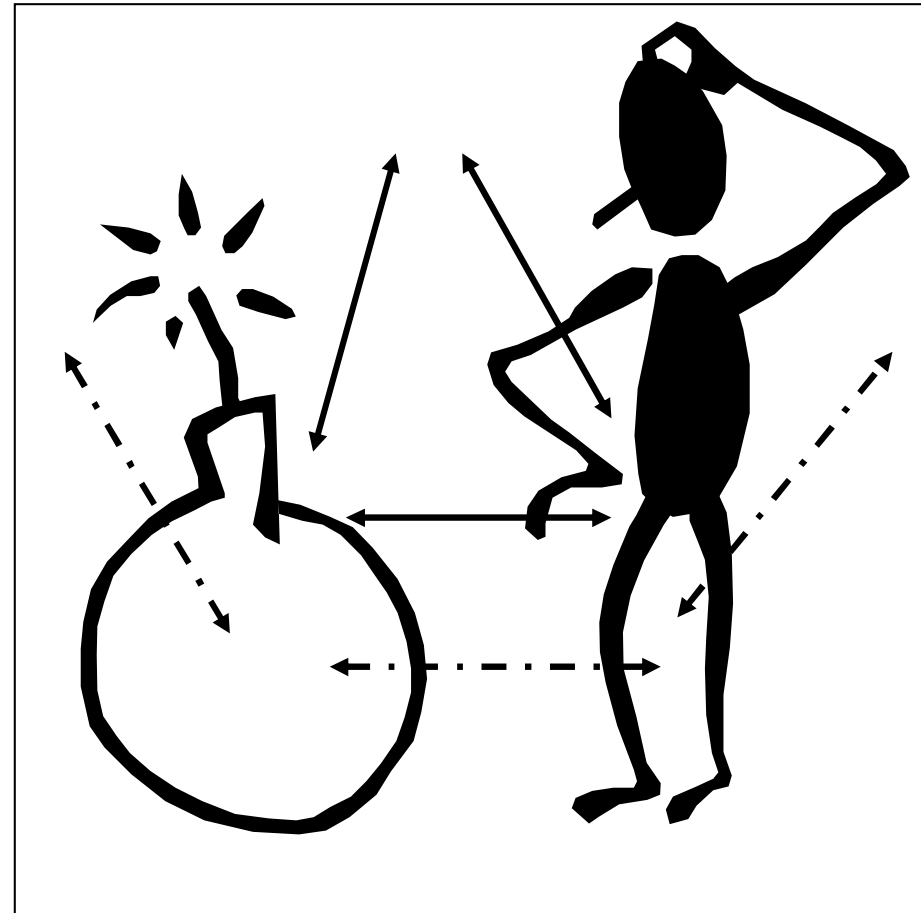
Sociálně-kognitivní teorie

Integruje poznatky:

- o vlivech **prostředí** (behavioristický postoj)
- o roli **poznávání** (kognitivní psychologie)
- o **střídání vlivů** mezi:
 - prostředím (a to jak sociálního tak fyzického)
 - osobnostními faktory (myšlenky, pocity, vnímání)
 - samotným individuálním chováním

Bandurova triáda vzájemného působení

- chování
- osobnostní proměnné
- prostředí
- konstantně se navzájem ovlivňují
- vlivy jsou oboustranné
- intenzita vlivů může mít různou sílu

Základní **linie** sociálně-kognitivního konceptu

1. faktory lidského chování tvoří prostředí, osobnostní proměnné a uplatňované způsoby chování
2. důvody pro žákovo chování jsou současně v prostředí, v osobnosti, ve zkušenostech s prostředím i s vlastním chování
3. všechny tři faktory lidského chování jsou ve vzájemném působení, mají vyrovnaný charakter